

PERFEȚIONAREA INDICATORILOR DE PERFORMANȚĂ FINANCIARĂ ȘI COMERCIALĂ AI INSTITUȚIEI BANCARE PRIN AJUSTAREA CAPACITĂȚII FUNCȚIEI DE AUDIT INTERN ȘI A SISTEMELOR DE CONTROL INTERN

Drd. Elizaveta KLIPPERT, ASEM

Rolul de intermediere a instituțiilor bancare reprezintă un obiectiv strategic atât pentru băncile propriu-zise, cât și pentru cele din anturajul acestora. Astfel, performanța băncilor este evaluată în baza multor indicatori, care demonstrează capacitatea managementului băncii de a desfășura eficient și calitativ activitatea financiară și comercială a instituției pentru a maximiza profiturile și dezvolta banca în viitor. Auditul intern și sistemele de control intern, la rândul lor, constituie acele resurse interne existente și disponibile pentru instituția bancară, care pot fi utilizate în mod direct în procesul de sporire a activității instituției și pentru a perfecționa indicatorii de performanță existenți și cei planificați de către conducere și proprietarii băncii.

Cuvinte-cheie: activitate bancară, indicatori de performanță, audit intern, sisteme de control intern.

JEL: G21, G28, M420, O16.

Introducere. Stabilitatea financiară a sistemului bancar reprezintă un obiectiv primordial în activitatea tuturor statelor lumii contemporane. O astfel de importanță se datorează rolului semnificativ pe care îl joacă în economiile țărilor băncile, care reprezintă intermediarii financiari, în procesul de repartizare a fondurilor financiare. Deci, pentru a asigura o stabilitate a sistemului financiar sunt elaborate și implementate acte legislative și normative, sunt create autorități de reglementare și supraveghere, sunt organizate sisteme de garantare a depozitelor populației și a sistemelor de alarmă, în caz de crize, precum și metode de ieșire din crize și de reabilitare a instituțiilor afectate de aceasta.

Totodată, instituțiile bancare, sunt și ele interesate la maximum de menținerea unui nivel stabil de activitate, cu o maximizare a profiturilor și, chiar, de creștere a influenței lor pe piața produselor și serviciilor bancare.

I. Material și metodă. În articol, sunt prezentate rezultatele multor investigații teoretice ce țin de analiza indicatorilor de performanță și impactul acestora asupra deciziilor în domeniul activității bancare,

IMPROVEMENT OF FINANCIAL AND COMMERCIAL PERFORMANCE INDICATORS OF A BANKING INSTITUTION THROUGH ADJUSTING THE CAPACITY OF THE INTERNAL AUDIT FUNCTION AND SYSTEMS OF INTERNAL CONTROL

PhD student Elizaveta KLIPPERT, ASEM

The intermediation role of the banking institutions represent a strategic objective as for banks themselves, as for those outside the banks. Thus, the banking performance is evaluated based on a set of indicators, which illustrate the banking management capacity to operate efficiently and qualitatively the financial and commercial activities of the institution in order to maximize the profits and to develop the bank in the future. The international audit and the systems of internal control, in their turn, could be used directly in the process of enhancement the institution's activity and in order to improve the performance indicators that exist and are planned by the management and the owners of the bank.

Key words: banking activity, performance indicators, internal audit, internal control system.

JEL: G21, G28, M420, O16.

Introduction. The financial stability of the banking system represents a major objective within the activity of all contemporary countries. Such an importance is due to the significant role banks play in the economies of those states, being the financial intermediaries within the process of the distribution of financial funds. Thus, in order to ensure the financial system's stability, legal and normative acts are elaborated regulating and supervision authorities are created, systems of individuals' deposit guarantees and preventive systems in case of a crisis are organized, as well as methods of passing through the crisis and for recovery of affected institutions.

At the same time, banking institutions at the individual level are also extremely interested in maintaining a stable operational level by maximizing their profits and even increasing their influence on the market for financial services and products.

I. Material and methods. This paper presents the results of many theoretical investigations regarding performance ratios analysis and their impact on

precum și rolul auditului intern și a sistemelor de control în cadrul instituțiilor bancare. În baza constatărilor făcute, sunt formulate concluzii privind necesitatea și eficacitatea utilizării auditului intern și sistemelor de control intern în cadrul procesului decizional al băncii, pentru a spori indicatorii de performanță ai acesteia.

2. Rezultate și discuții. Activitatea instituției bancare cuprinde în sine o mulțime de decizii, factori de influență, obiective strategice și riscuri. Astfel, toate acestea au ca scop dezvoltarea durabilă a instituției și sporirea profiturilor nete. Rezultatele activității respective sunt cuantificate din intern și extern cu ajutorul mai multor metode și instrumente. În contextul prezentei lucrări, accentul este pus pe indicatorii de performanță ai activității instituției bancare, indicatori care au ca scop să ajute și să evalueze starea financiară și economică a băncii. Monitorizarea permanentă a indicatorilor de performanță bancară în strânsă legătură reciprocă cu expunerea băncii la riscurile existente și potențiale, ce îi pot afecta activitatea, determină profilul de risc al băncii. Astfel, un obiectiv important al managementului financiar-bancar este optimizarea relației rentabilitate – risc atât la nivelul de produs/serviciu, cât și la nivelul întregului portofoliu al băncii.

Prin urmare, deciziile adoptate și măsurile întreprinse de conducerea băncii afectează/influențează în mod direct indicatorii de performanță ai unei bănci (tabelul 1).

decisions related to banking activity, as well as the role of internal audit and systems of internal control within banking institutions. Based on the assumptions made, conclusions are formulated regarding the necessity and efficiency of using internal audit and systems of internal control within the decision-making process of a bank, in order to increase its performance indicators.

2. Results and discussion. The activity of a banking institution comprises in itself many decisions, factors of influence, strategic objectives and risks. Thus, its purpose is a durable development of the institution and an increase of net profits. The results of the respective activity are quantified internally and externally using different methods and instruments. In the context of the present paper, banking activity performance indicators are the main means to help and evaluate the financial and economic position of a bank. The continuous monitoring of banking performance ratios, in a close interdependence with the bank's exposure to existent and potential risks, determines a bank's risk profile. Thus, an important objective of financial and banking management is the optimization of the profitability – risk relation both at the product / service level of and of the level of the entire banking portfolio.

As a result of the above mentioned, decisions and measures undertaken by bank directors directly affect and influence the performance indicators of a bank, as follows:

Tabelul 1/ Table 1

**Interacțiunea principalilor indicatori de performanță a băncii și a managementului bancar desfășurat în scopul minimizării riscurilor bancare /
The interaction of the main banking performance indicators and the banking management performed for banking risk minimization**

Decizie managerială strategică / Strategic managerial decision	Expunerea la riscuri suplimentare / The exposure to additional risks	Efectul final asupra performanței / The final effect over the performance
1	2	3
Sporirea profiturilor din <i>corporate banking</i> (servicii bancare pentru persoane juridice) – <i>de ex. acordarea de garanții bancare și de acreditive pentru importatori</i> / The increase of the profits from corporate banking (banking services for companies) – <i>for e.g. granting banking guarantees and letters of credit for importers</i>	Riscul comercial al clientului – în cazul în care clientul nu va fi capabil să-și onoreze obligațiile finale conform contractului / The commercial risk of the client – in the case when the client is not able to honor the final obligations from the contract. Riscul valutar – în cazul fluctuațiilor nefavorabile pe piața internațională a valutei străine / Foreign exchange risk – when there are negative fluctuations on the international market of foreign currencies	Rentabilitatea activelor (ROA) – reprezintă capacitatea conducerii de a utiliza resursele financiare și reale pentru a genera profit, precum și exprimă direct rezultatul obținut prin gestionarea specifică a intermedierei bancare și prin optimizarea operațiilor disponibile. / Return on Assets (ROA) – represents the management's capacity to use the financial and real resources in order to generate profits, as well expresses the direct result obtained through specific management of the banking intermediation and through optimization of the available operations.

1	2	3
<p>Lansarea unui nou produs creditar – <i>de ex. credite ale întreprinderilor mici și mijlocii pentru necesități circulante ale afacerii (procurarea mărfii și materiei prime)</i> / Launch of a new credit product – <i>for e.g. loans for small and medium enterprises for current needs of the business (acquisition of products and raw materials)</i></p>	<p>Riscul creditar – din motiv că decizia respectivă reprezintă un nou produs de creditare, acesta va include toate riscurile specifice produselor de creditare (evaluarea debitorului, suma creditată, dobânda contractată, monitorizarea și colectarea datoriei etc.); / Credit risk – taking into account that the respective decision represents a new credit product, it will include all the risks specific to other credit products (debtor assessment, the amount credited, the interest agreed, monitoring and collection of the debt etc.)</p> <p>Riscul comercial – din cauza că produsul respectiv este unul nou pentru bancă, există riscul că banca nu va fi capabilă să-l promoveze eficient și să-și acopere cheltuielile de administrare a acestuia. / Commercial risk – as the respective product is a new one for the bank, there is the risk that the bank will not be able to promote it efficiently and to cover the expenses related to administration of this product.</p>	<p>Evaluarea calității activelor bancare – are o importanță deosebită în analiza de ansamblu a performanțelor bancare și se realizează cu ajutorul indicatorilor calității activelor, care pun în evidență structura activelor unei bănci din punct de vedere a performanței și din punct de vedere a capacității de a produce venituri.</p> <p>În cazul descreșterii activelor generatoare de venituri (în cazul dat, a produselor de creditare) în mod proporțional aceasta va determina creșterea nivelului de lichiditate a băncii, deoarece astfel de active presupun imobilizări de fonduri, care, în caz de descreștere, devin disponibile pentru alte activități. / The assessment of the banking assets quality – is extremely important in the overall analysis of the banking performance and is performed using the indicators of assets' quality that highlights the assets structure of a bank from the performance point of view, as well as the capacity to generate income.</p> <p>In the case of decrease in assets generating incomes (here credit products) proportionally this will determine the increase in the liquidity level of the bank, as the existence of such assets is assumed to immobilize funds that now become available for other activities.</p>
<p><i>Deschiderea unor noi filiale / Opening new branches</i></p>	<p>Riscul financiar – în cazul în care subdiviziunile teritoriale deschise nu vor fi capabile să îndeplinească planurile strategice stabilite pentru acestea, nivelul de cheltuieli suportate pentru deschiderea și activarea acestora va depăși veniturile generate de acestea. / Financial risk – when the branches and offices opened are not able to fulfill the strategic budgets and plans settled, the level of expenditures beard for opening and operating of those unit will be higher than the incomes they generate.</p>	<p>Rata rentabilității – exprimă eficiența eforturilor băncii pentru obținerea rezultatului dorit, profitul net planificat. Cu cât indicatorul este mai mare, cu atât eficiența activității băncii este mai bună. / Profitability rate – expresses the efficiency of the bank's efforts in obtaining the desired result, the net profit forecasted. More this indicator is higher, the efficiency of the bank activity is better.</p>
<p>Sporirea securității băncii – atât prin decizii aferente activității personalului angajat, cât și a clientelei (<i>de ex. pentru a minimiza riscurile de nerambursare a creditelor, prevenirea uzului neautorizat de documente interne etc.</i>) / Increase of the bank security – by decisions related to the staff activities, as well as of the clients (for e.g. in order to minimize the risk of non-repayment of the credits, preventing the non-authorized use of internal documents etc.)</p>	<p>Riscul operațional – orice modificări în activitatea operațională zilnică a instituției poate conduce la situații când sistemele interne vor lucra cu erori sau, în general, nu vor funcționa. Astfel, va fi stopată activitatea normală a băncii. / Operational risk – any change in the daily operational activity of the banking institution may lead to situations when the internal systems will work with errors or, generally, will not function, and thus will stop the normal activity of the bank.</p>	<p>Ponderea veniturilor din activitățile generatoare de dobânzi și cu comisioane – exprimă valoarea procentuală a veniturilor obținute de bancă din cadrul prestării serviciilor și oferirea produselor bancare. / Incomes from interest generating activities and commissions ratio – expresses the percentage amount of the incomes obtained by the bank from providing services and offering banking products.</p> <p>Rata cheltuieli operaționale / venituri operaționale – reprezintă un indicator prin care se cuantifică relația de cost-beneficiu din activitatea operațională desfășurată de instituția bancară. / Operational expenses / Operational incomes ratio – represents an indicator that is used to quantify the cost – benefit relation from operational activity performed by the banking institution.</p>

Sursa: elaborat de autori / Source: prepared by the authors

Deși activitatea instituțiilor bancare este una dintre cele mai reglementate și supravegheate activități comerciale în toate statele lumii, într-un final obiectivele cheie al acestor instituții nu diferă de obiectivele multor altor companii și organizații, care nu au nimic în comun ca gen de activitate cu instituțiile financiare, și anume: maximizarea profiturilor și a valorii acțiunilor, deci a proprietății respective a investitorului final (sau acționar). Deci, băncile nu sunt ceea ce sunt doar pentru a intermedia tranzacțiile financiare și de a repartiza resursele financiare în economie, dar și pentru a obține profituri și a aduce valoare proprietarilor lor direcți.

Într-un anumit sens, conducerea băncii este la fel de interesată în creșterea rezultatelor financiare și indicatorilor de performanță ai instituției, ca și autoritatea de supraveghere sau publicul larg. Astfel, pentru a spori rezultatele financiare, conducerea băncilor se implică în diverse activități financiare și comerciale. Aici, urmează să pornim de la conceptul de strategie și planificare a direcțiilor de activitate și dezvoltare, care în ultimii 4 – 5 ani au suferit unele schimbări esențiale. De asemenea, merită menționat faptul că modificările respective au avut loc mai puțin din cauza reglementărilor obligatorii inițiate de autoritățile competente, dar mai mult din necesitățile proprii ale instituțiilor financiare de a recupera pozițiile pierdute pe piață și a evita consecințele dezastruoase ale crizelor ulterioare.

Gestionarea riscurilor în cadrul activității instituțiilor bancare a căpătat un nou sens, mult mai profund și global, ce urmează a fi adus la nivelul întregii companii și integrat în toate domeniile de activitate, astfel creând o cultură generală de gestionare a riscurilor bancare și o cultură individuală a fiecăruia dintre angajații băncii. La nivel internațional, aceste modificări au avut efectele următoare:

- Băncile și-au revizuit complet sistemele de control intern și metodele de gestionare a riscurilor, la nivel de organizație și de unități structurale și teritoriale, ca urmare a unor scandaluri privind comportamentul neprofesional în domeniul sistemului financiar;
- În ultimii doi ani, o mai multă atenție este acordată riscurilor operaționale și reputaționale, inclusiv vulnerabilității față de risc;
- Instituțiile bancare au investit considerabil în dezvoltarea sistemelor informaționale și metodelor de *stress-testing*;
- Au fost revăzute și amendate modelele de business, ținându-se cont atât de noile cerințe normative ale reglementatorului, cât și de piețele și regiunile geografice în care se desfășoară activitățile bancare.

În contextul celor expuse, funcția de audit intern și sistemele de control intern din cadrul unei instituții bancare reprezintă măsuri și instrumente interne de implementare, control și corectare a acelor decizii și strategii adoptate la nivel superior în bancă.

În Republica Moldova, ca urmare a crizei și a

Though the activity of banking institutions is the most regulated and supervised commercial activity all over the world, by the end, the key objective of those institutions does not differ from the same objectives of many other companies and organizations that do not have anything in common with financial institutions, and namely: profit maximization and increase in shareholder value. Thus, banks are banks not only in order to intermediate financial transactions and to distribute financial funds through the economy, but also to make profit and to produce value to their direct owners.

At some point, the management of the bank is interested in the financial results and performance indicators of the institutions similar to the supervision authority or civil society. Thus, in order to improve financial results, banking management implies different commercial and financial activities. Here, we need to introduce the concept of strategy and planning of the directions of activity and development that in the last 4 – 5 years was modified essentially. Additionally, it is important to mention the fact that the respective amendments have taken place less due to mandatory regulations of the supervision authorities, and more because of own needs of the financial institutions to recover their positions on the market and to avoid some disastrous effects of the further crises.

Risk management within the banking activity has achieved a new sense, more deep and global, which should be brought to the company level and integrated in all areas of activity, in order to create a general culture of risk management for the bank and an individual culture for each bank's employee. At the international level, these amendments have had the following effect:

- Banks have completely reviewed their internal control systems and the risk management methods at the organization level, and that of territorial and structural units, as a result of some scandals regarding non-professional behavior in the financial system;
- In the last two years more attention is paid to operational and reputational risks, including vulnerability towards the respective risks;
- Banking institutions have invested considerably in the development of the informational system and of *stress testing* methods;
- Business models have been reviewed and amended, taking into account the new legal requirements of the regulator, as well as the activities, markets and geographic regions of running the business.

In the context of the above mentioned, the internal audit function and systems of internal control within a banking institution represent internal measures and instruments for implementation, control and correction of those decisions and strategies approved at the highest level in a bank.

As a result of the crisis and overall tendencies in the financial area, in the Republic of Moldova, the

evoluțiilor generale din domeniul financiar, au fost modificate și cerințele privind sistemele de control intern (Regulamentul cu privire la sistemele de control intern în bănci, HCA al BNM nr. 96 din 30.04.2010). Astfel, conform regulamentului menționat, funcția de bază a auditului intern constă în evaluarea independentă și obiectivă a activităților desfășurate de bancă, în vederea îmbunătățirii indicatorilor acesteia prin aplicarea sistematică și ordonată a metodelor de evaluare și perfecționare a sistemului de control intern în cadrul băncii. În acest context, considerăm importantă evidențierea *principalelor așteptări* ale conducerii băncilor de la subdiviziunile de audit intern, și anume:

1. Acordarea unei consilieri conducerii băncilor privind conformarea normelor și standardelor din domeniu, precum și posibilitățile de îmbunătățire a activității instituției financiare prin amendarea politicilor și reglementărilor interne, aspectelor de implementare a strategiilor etc.;
2. Efectuarea controalelor operațiunilor băncii, ținând cont de particularitățile sistemelor de control intern și, în unele cazuri, raportarea privind deficiențele acestora;
3. Susținerea organizației la realizarea obiectivelor stabilite, evaluând, printr-o abordare sistemică și metodică, procesele de management al riscurilor, cele de control și de guvernare a organizației, și făcând propuneri pentru a le consolida eficacitatea.

Ca atare, auditul intern este, de fapt, un control în serviciul conducerii, ce are ca scop estimarea și evaluarea eficacității altor controale; oferind asistență managerială conducerii la exercitarea eficientă a responsabilităților membrilor acesteia prin furnizarea unor analize, aprecieri, recomandări și comentarii pertinente referitoare la activitățile/structurile examinate. Auditorii interni, deși se află independenți față de structurile și activitățile auditate, sunt, totuși, subordonați conducerii de vârf a entității.

Aici, este important de specificat că existența subdiviziunii de audit intern, ca și oricare altă subdiviziune, urmează să fie justificată din punct de vedere a cheltuielilor făcute pentru întreținerea acesteia și beneficiului pe care această unitate îl aduce întregii instituții. Și dacă, în cazul altor companii (non-financiare), codurile de guvernare corporativă, în majoritatea cazurilor, le permite revizuirea necesității existenței unității de audit intern, atunci băncile nu au această posibilitate, și existența auditului intern este o obligativitate deja determinată. De aici și apare o adițională justificare privind eficiența dubioasă a auditului intern în perioadele precedente, de pre-criză. Acum însă instituțiile bancare acordă o atenție deosebită lucrului efectuat de auditorii interni și tind să utilizeze aceste informații și date în scopul prevenirii, controlării și corectării multor activități din cadrul instituțiilor lor. (figura 1)

requirement related to the systems of internal control were amended (Regulation regarding the systems of internal control in banks, Decision of Council of Administration no. 96 from 30.04.2010). Thus, according to the respective regulation, the basic function of the internal audit includes the independent and objective assessment of the activities performed by the bank, in order to improve its indicators through systemic and regular application of the assessment and improvement methods of the system of internal control in the bank. Here, we consider important to highlight the main expectations from the bank management related to the internal audit divisions, as follows:

1. Offering suggestions to the bank management regarding compliance to norms and standards from the area, as well as the possibilities for improvement of the financial institution activity through internal policies and regulations amendments, aspects of strategies' implementation, etc.;
2. Performing controls of the bank's operations, taking into account the peculiarities of the internal control systems and, in some cases, to report about their deficiencies;
3. Supporting the organization in achieving the targets set by assessing, using a methodical and systemic approach, its risk management processes, controls and management of the institution, as well as offering proposals how to consolidate their efficiency.

As such, the internal audit is a control in the service of the management that has as a goal estimation and assessment of the efficiency of other controls, offering managerial assistance in efficient exercising of the Board of Directors' responsibilities by submitting analysis, recommendations, ratings and pertinent comments regarding the activities / units examined. Internal auditors are independent from the units and activities audited, but are subordinated to the top – management of the company.

Here, it is important to specify that the existence of the internal audit unit, as any other unit, needs to be justified from the point of view of the expenses implied for its maintaining and the benefit it brings to the whole institution. If in the case of other companies (non – financial) the corporate governance codes permits in the majority of the cases to review the need of its existence, then the banks do not have such an opportunity and the internal audit is a determined coerciveness. Hereby appears an additional justification regarding the doubtful efficiency of internal audit in previous periods, before the crises. Now, banking institutions pay a high attention to the work performed by internal auditors and try to use these information and data in order to prevent, control and correct the banks' activities.

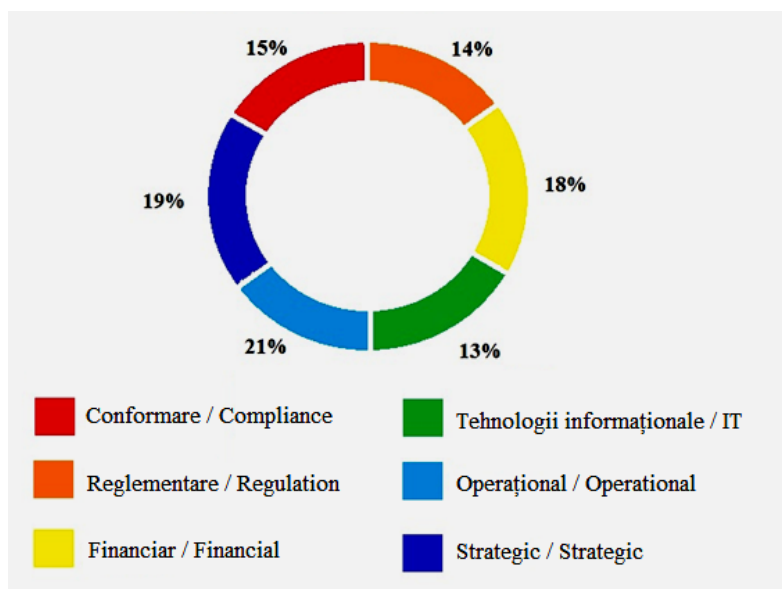

Figura 1. Domeniile de importanță maximă în cadrul planificării auditului intern /

Figure 1. The areas of maximum importance within planning the internal audit

Sursa: Studiul "Reconstruirea sistemului financiar după 5 ani de la criză", Ernst&Young, 2013 /

Source: the Study "Reconstruction of the financial system 5 years after the Crisis", Ernst&Young, 2013

În acest context, este necesar să menționăm că anul 2013, pe plan internațional, a fost unul în care au avut loc multe schimbări semnificative în reglementarea și așteptările privind auditul intern din bănci. Reglementatorii bancari, organizațiile profesionale și alte comitete au lucrat anul respectiv pentru elaborarea ghidurilor ce ar îmbunătăți capacitatea instituțiilor de a reduce riscurile, ameliora controalele interne și a spori gradul de conformare cu reglementările și legislația în vigoare.

Ultimele cercetări în domeniu și tendințele recente reflectă o creștere a așteptărilor eficienței activității auditului intern, comitetelor de audit, conducere, și altor componente ce țin de evaluarea calității și performanței activității instituției financiare. Totalitatea reglementărilor obligatorii, experienței angajaților și complexității tehnologiilor informaționale disponibile, în mare măsură, permit băncilor actuale să-și asigure implementarea și funcționarea eficientă a unui sistem de control intern și a unei subdiviziuni de audit intern profesional, pentru a face față ulterioarelor amenințări economico-financiare.

Conlucrarea auditului și controlului intern permit crearea unei siguranțe pentru conducerea băncii privind corectarea, informarea și monitorizarea oricărei situații problematice, ce ar duce la minimizarea eficienței unei structuri separate ale entității, sau chiar a întregii instituții. Sarcinile personalului angajat în activitatea comercială sau de servire a clienților nu presupune informarea permanentă a conducerii despre problemele apărute, modul lor de soluționare sau despre alte aspecte ce țin de activitatea sa curentă. Angajații urmează să lucreze pentru a atinge obiectivele strategice stabilite de bancă. În cazul respectiv comunicarea și informarea propriu-zisă este asigurată de funcțiile de audit și control intern, care se completează una pe cealaltă cu surse de informații și metode de soluționare a

In this context, it is important to mention that the year 2013, on the international level, was one with many significant changes in regulating and expectations related to the internal audit in banks. Banking regulators, professional bodies and other committees have used this year to issue guides that will improve the institutions' capacity to reduce risks, improve internal controls and to increase the level of compliance with the regulations and legal framework in force.

The latest research in the area as well as recent tendencies reflect an increase in the expectations regarding the efficiency of the internal audit activity, audit committees, management, and of the other components related to the quality and performance assessment of the financial institution's activities. The totality of the mandatory regulations, employees' experiences and the complexity of the informational technologies available ensure that the modern banks effectively implement and efficiently use a system of internal control and a division of professional internal audit in order to resist to further economic and financial challenges.

The collaboration of the internal audit and control offers the possibility to build an assurance for the management of the bank regarding the timely correction, information and monitoring of any problem situations, which may lead to a decrease in efficiency of an individual unit or branch, or even of the whole institution. The tasks of the employed staff within the commercial activities or within servicing the clients do not assume the permanent information of the management about any problems arisen, about the way they have been solved or about any other aspects related to the current activities. It is expected that employees work for achieving the strategic goals set by the bank. In the respective case, the communication and information itself are ensured by the internal audit and controls that complete each other as a source of information and methods to solve conflicts.

conflictelor.

3. Concluzii. În contextul celor expuse mai sus, considerăm oportun să se țină cont de următoarele *recomandări* în domeniul perfecționării funcției de audit intern și a sistemelor de control intern în cadrul instituțiilor financiare din Republica Moldova, pentru a spori rezultatele financiare ale acestora, și anume:

- **Promovarea principiilor și standardelor internaționale în domeniul auditului intern și a sistemelor actuale de control intern** – ca urmare a crizei financiare globale, a fost posibilă depistarea punctelor nevralgice din domeniile respective și stabilirea unor noi metode și tehnici de perfecționare a acestora, ceea ce, în final, va contribui la atingerea obiectivelor strategice și la dezvoltarea durabilă a instituției financiare;
- **Conlucrarea auditorilor interni cu auditorii externi și autoritățile de reglementare** – conlucrarea respectivă este una extrem de importantă pentru a spori eficiența instituției financiare propriu-zise;
- **Modificarea cerințelor normative privind Comisia de Cenzori** – actualmente, conform reglementărilor Băncii Naționale a Moldovei și legislației în vigoare (Legea instituțiilor financiare și Legea privind societățile pe acțiuni), Comisia de Cenzori este responsabilă pentru evaluarea atât a sistemelor de control intern, cât și pentru aprecierea activității auditului intern, ceea ce, în condițiile actuale, împiedică obiectivitatea acestor evaluări. Ar fi binevenită formarea unor comitete specializate separate, care ar conlucra, dar nu vor depinde unul de celălalt.

În concluzie, considerăm că eficiența activității financiare și comerciale a instituțiilor bancare, în condițiile actuale, depinde în mare măsură de modul în care sunt constituite aceste instituții, cum funcționează sistemele de control intern, precum și care este suportul auditului intern pentru a perfecționa și îmbunătăți activitățile operaționale și strategice ale acestora. Astfel, atât conducerea instituțiilor financiare, cât și autoritățile de reglementare a lor urmează să acorde o atenție sporită măsurilor întreprinse în acest sens. Instituțiile financiare din Republica Moldova dispun de suficiente resurse financiare, umane și tehnice pentru a obține rezultate pozitive în domeniul respectiv.

3. Conclusions. In the context of the above mentioned, we consider useful to take into account the following *recommendations* regarding the improvement of internal audit and systems of internal control within the financial institutions in the Republic of Moldova, in order to increase the financial results of the respective, as follows:

- **Promote the international principles and standards in the area of contemporary internal audit and systems of internal control** – as a result of the global financial crisis, it became possible to detect weak issues in the respective areas and to set new methods and techniques of their improvement, where, in the end, this will lead to the achievement of the strategic objectives and the lasting development of the financial institution;
- **Collaboration of the internal auditors with external auditors and the supervision authorities** – the respective cooperation is extremely important in order to improve the efficiency of the financial institution itself;
- **Amend the legal requirements related to the Censor Committee (Audit Committee)** – at the moment, according to the regulations of the National Bank of Moldova and the legal framework in force (Law on Financial Institutions, and Law on Joint Stock Companies), the Censor Committee is responsible for the assessment of the internal control systems, as well as the assessment of the internal audit performance, which in present conditions affects the objectivity of those assessments. It will be useful to form some separate specialized committees that will cooperate, but will not depend on each other.

In conclusion, we consider that the efficiency of the commercial and financial activities of the banking institutions, in contemporary conditions, mainly depends on the way these institutions are organized, how their internal control systems function, as well as what the support of the internal audit is, in order to improve and develop their operational and strategic activities. Therefore, both the management of the financial institution as well as the regulating authorities need to pay high attention to the measures undertaken in this area. The financial institutions in the Republic of Moldova have sufficient financial, human and technical resources to achieve positive results in this direction.

Referințe bibliografice / Bibliographic references:

1. *Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei.* <http://www.bnm.md>
2. *Legea privind Comisia Națională a Pieței Financiare.* <http://www.cnpf.md>
3. Standardele Naționale de audit intern: *Ordin al ministrului Finanțelor nr. 113 din 12.10.2012.* În *Monitorul Oficial al Republicii Moldova.* <http://lex.justice.md/md/3546789>
4. ERNST&YOUNG. *Global Internal Audit Survey, A current state analysis with insights into future trends and leading practices.* <http://www.ey.com>
5. DUNCKAN, Elizabeth. *Internal Control Systems: an overview.* Institute of Internal Auditors, 2011.
6. HURLEY, John, Governor of the Central Bank of Ireland. *The role of the central bank and the current issues being considered by the Financial Services Regulator.* June 2004. <http://www.bis.org>